

Nothing about us, without us

Op weg naar een inclusieve samenleving

Beste raadsleden,

Tijdens de raadsactiviteit over de inclusieve samenleving, zijn verschillende ervaringsverhalen aan de orde gekomen. Vanuit onze achterban krijgen wij dagelijks signalen van mensen over drempels die zij tegenkomen bij het deelnemen aan de samenleving. Daarbij gaat het niet om uitzonderlijke wensen, maar om 'gewoon' mee willen doen: een opleiding kunnen volgen, wonen op een plek die thuis voelt, (vrijwilligers)werk doen, familiebezoek, met vrienden een dagje uit etc. Vanuit hun ervaring hebben mensen vaak ook nog eens allerlei ideeën over oplossingen. Graag delen wij enkele verhalen met jullie, om duidelijk te maken wat er nodig is om Arnhem inclusief te maken. Dit is bij lange na niet een compleet overzicht, maar ...

Veilig kunnen oversteken

Vanaf mijn geboorte was ik slechtziend. Twee jaar geleden werd ik volledig blind. Letterlijk een verschil van dag en nacht. Vanaf dat moment leef ik altijd in het donker. De eerste keer dat ik weer alleen naar buiten moest, was dan ook op zijn zachtst gezegd spannend. Oversteken was helemaal eng. Gelukkig was er wel een zebrapad. Daar is in ieder geval duidelijk dat je voorrang hoort te hebben. Toen ik wilde oversteken keek ik eerst naar links, toen naar rechts en toen weer naar links. Stekeblind heb je daar natuurlijk niets aan, maar dit was ik gewend. Toen ik niets meer hoorde aankomen moest ik toch gaan lopen. En dan te bedenken dat je fietsers en elektrische auto's bijna niet kan horen. Omdat ik toch een keer moest gaan lopen, stak ik mijn stok uit, zodat andere weggebruikers konden zien dat ik niets zag. Ik haalde diep adem en daar ging ik. Op het tussenstukje aangekomen, reed er achter mij een bus en voor mij een auto. Wat voelde ik me kwetsbaar. Gelukkig krijg ik heel veel positieve reacties en zijn de meeste mensen heel behulpzaam. Toch merk ik ook dat er nog veel onwetendheid is. Zo kan een geleidehond echt niet de afstand inschatten van een rijdend voertuig. Dus er kan niet vanuit worden gegaan dat hij wel even stopt. Verder weten veel mensen niet dat je met een witte stok altijd voorrang hebt. Na twee jaar vind ik oversteken nog steeds spannend. Voor mij zijn veilige plaatsen om over te kunnen steken voorwaarde om mee te kunnen doen in de samenleving, door de aanwezigheid van markeringen, zebrapaden en rateltickers.

Inclusief betekent voor mij dat er naast de aanpassingen op straat, ook bij verkeers- en rijlessen aandacht wordt besteed aan verkeersdeelname van mensen met visuele beperking en vaardigheden van geleidehonden.

Onderhoud van het groen

Doordat ik blind ben zoek ik mijn route op de tast. Hierbij is onderhoud van de groenvoorziening heel belangrijk. Als er onkruid tussen de tegels zit, voel ik niet meer het verschil tussen het gras en de stoep en ben ik mijn gidslijn – mijn oriëntatiepunt – kwijt. Laatst lagen er allemaal bladeren op mijn route, waardoor ik de stoep niet meer kon voelen. Verder hoop ik dat de zwanen naar een mooi natuurgebied kunnen verhuizen. Aangevallen worden terwijl je met je geleidehond langs familie zwaan loopt is echt doodeng en kan zelfs fout aflopen. Omdat ik ze niet zie, kan ik ze niet ontwijken. En ze zitten op plekken waar ik regelmatig langs moet. Inclusie betekent voor mij dat het groen goed wordt bijgehouden, zodat ik mijn weg kan vinden.

Keuzevrijheid in activiteiten

In 2010 ontving ik een koninklijke onderscheiding voor het vrijwilligerswerk dat ik de afgelopen decennia heb gedaan. Vrijwilligerswerk is voor mij een belangrijke manier om contacten te onderhouden met de buitenwereld, omdat ik door mijn rolstoel niet overal naar binnen kan. Om dit vrijwilligerswerk te kunnen doen maak ik gebruik van rolstoeltaxivervoer AVAN, omdat ik door mijn beperking niet met het reguliere OV kan reizen. Ook voor het bezoeken van familie en vrienden, mijn schilderclub, en bijvoorbeeld boodschappen doen op de markt in de stad ben ik afhankelijk van AVAN.

Sinds 2015 geldt in de gemeente Arnhem een beperkt kilometerbudget voor de taxi. Ik heb weliswaar een ophoging gekregen, maar dit is niet toereikend. Hierdoor ben ik gedwongen keuzes te maken waar ik naar toe

ga. Ook familie en vrienden waarvan hun huis wel toegankelijk is bezoek ik weinig meer. Naar mijn schilderclub waar ik al 14 jaar kom ga ik nog maar de helft van de tijd heen en van mei tot september ga ik helemaal niet. Ik heb al 15 jaar een bezoekrelatie met een vrouw met het syndroom van down en zij begrijpt niet waarom ze me nu zo weinig ziet. Zo kan ik nog veel voorbeelden opnoemen. Een inclusieve samenleving betekent voor mij dat ik net als andere mensen keuzevrijheid heb wat ik aan activiteiten wil ondernemen en dus zelf kan besluiten hoe vaak ik de deur uit kan gaan met AVAN tegen betaalbaar OV-tarief.

Reizen

Ik vind het erg belangrijk dat mensen met een beperking ook met normaal geld kunnen betalen. Maar dat is bij lange na niet overal zo. Ik wil graag mee met een vakantie, daar zijn de regels veranderd. Daar moet je nu ook met pinpas betalen. Daardoor kan ik niet meer mee.

Ik vind dat er te weinig wordt gekeken naar de beperking van mensen die worden gewoon scheef aangekeken. Nog steeds merk ik dat. Ook vooral hier in Nederland is dat heel erg duidelijk te zien. En ik merkte het ook gisteren toen ik met een vriendin met de trein naar Haarlem toe ging. Met de trein reizen is steeds moeilijker en die vriendin kon het amper bij houden.

Inclusief betekent voor mij dat ik niet buiten gesloten word.

Deel kunnen nemen aan bijeenkomsten de gemeente

Voor mijn vrijwilligerswerk, maar ook als betrokken inwoner ben ik afhankelijk van een schrijftolk om bijeenkomsten te kunnen volgen. Hiervoor heb ik maximaal 30 uur ter beschikking die ik ook nodig heb voor andere zaken zoals bezoek aan het ziekenhuis, de kerk etc. Inclusief betekent voor mij dat de tolkuren die ik nodig heb voor het effectief bijwonen van informatiebijeenkomsten van het wijkplatform of de gemeente niet ten laste komen van mijn persoonlijke budget.

Naar de film

Net als veel andere mensen vind ik het leuk om uit te gaan, bijvoorbeeld naar de film. Alleen kom ik daarbij wat meer obstakels tegen dan de meeste andere mensen. Mijn ligrolstoel past vaak niet in de lift, waardoor ik niet boven kan komen. In de zaal aangekomen is het dan de vraag of er een rolstoelplek is en of deze ruim genoeg is voor mijn ligrolstoel. Inclusief betekent voor mij dat bij nieuwbouw, zoals het filmhuis, een lift komt die groot genoeg is voor mijn ligrolstoel en bij het ontwerpen van rolstoelplekken de afmetingen ruim genoeg zijn.

Deel kunnen nemen aan onderwijs

Ik volg in Arnhem aan de HAN een opleiding die aansluit bij mijn interesses. Daarbij kom ik door mijn chronische ziekte en psychische problemen nog al wat drempels tegen. Er zijn geen duidelijke afspraken over studeren met chronische ziekte, waardoor ik afhankelijk ben van hoe docenten hiermee om willen gaan. De ene docent is daar flexibel in en zorgt ervoor dat ik bij blijf en het thuis kan volgen. De andere doet niks en maakt het enkel moeilijker door opmerkingen als "heb je te weinig energie, dan stop je toch met school". Vanuit de opleiding krijgen we veel opdrachten waarbij ik met klasgenoten moet samenwerken. Zij werken meestal in de avond en dan ben ik juist moe. Zij willen dan graag antwoord, maar snappen niet dat ik om (maximaal) 21.00u naar bed moet. Daarnaast snappen ze niet dat ik bepaalde dingen niet kan, door bijvoorbeeld medicatie op gezette tijden wat niet in het openbaar gedaan kan worden.

Om net als anderen een studie te kunnen volgen, is bewustwording en duidelijk beleid ten aanzien van studeren met chronische ziekte en beperking nodig. Dan ik afspraken kan maken over aanwezigheid op school en stage en met docenten en klasgenoten kijken naar samenwerkingsopdrachten. Daarnaast is het belangrijk dat klaslokalen zo worden ingericht dat ze ook geschikt zijn voor mensen die niet goed en lang kunnen zitten. Inclusief betekent voor mij een opleiding kunnen volgen die aansluit bij mijn competenties en interesses.

Graf van mijn moeder kunnen bezoeken

Ik wil graag het graf van mijn moeder bezoeken en daarvoor reis ik met het OV. Probleem is dat de bus die bij de begraafplaats stopt van Syntus is. Deze bussen hebben een handbewogen plank, dus de buschauffeur moet uitstappen om deze uit te klappen. Bovendien stellen ze verplicht dat je een begeleider meeneemt. Ik heb een heel vervelende ervaring met een buschauffeur die weigerde om uit te stappen. Sindsdien reis ik met Breng, wat betekent dat ik vanaf de bushalte met de rolstoel nog 4,5 km onderweg ben naar de begraafplaats. Ik zou

graag zelfstandig met Syntus reizen zodat ik gewoon bij de begraafplaats uit kan stappen. Helaas weet ik van andere rolstoelgebruikers dat buschauffeurs nog altijd weigeren de plank uit te klappen of niet eens stoppen als je in je rolstoel staat te wachten. Om het OV voor iedereen toegankelijk te maken, moet er niet alleen iets veranderen aan de toegankelijkheid van de bussen, maar ook met buschauffeurs en ervaringsdeskundigen gewerkt worden aan andere knelpunten.

Inclusief betekent voor mij dat ik zelfstandig met de bus het graf van mijn moeder kan bezoeken.

ID kaart aanvragen

Ik had een nieuwe ID kaart nodig. Dus moest ik een pasfoto laten maken. Om een goede foto te vinden moest ik op de website van de gemeente kijken. Die kon ik niet begrijpen. Inclusief betekent voor mij dat ik informatie van de gemeente op een begrijpelijke manier kan ontvangen.

Uitgaan en winkelen

Ik vind het leuk om met vrienden te shoppen en wat te gaan drinken. Jammer genoeg zijn lang niet alle winkels toegankelijk en als we naar het café willen of ergens een hapje willen eten, is de keuze beperkt. Zeker als we met meerdere rolstoelgebruikers zijn. Het is altijd plannen waar je naar het toilet kunt. Zo is een ontspannen dagje uit altijd net iets meer plannen. Inclusief betekent voor mij dat het vanzelfsprekend is dat rolstoelgebruikers overal naar binnen kunnen en gebruik kunnen maken van de voorzieningen.

Op eigen tempo groeien in werk

Door mijn psychische kwetsbaarheid ben ik niet altijd even belastbaar, dat is iets wat ik zelf ook heb moeten ontdekken. In werk leidde dit soms tot situaties dat ik zelf teveel hooi op mijn vork nam, mijn werkgever te snel te hoge eisen aan me stelde of ik een standaardtraject werd geplaatst wat niet goed aansloot bij mijn kwaliteiten en dromen. Soms hebben mensen de neiging om me te willen beschermen, anderen verwachten dat ik meedraai in het standaard programma, beiden maken dat ik niet tot mijn recht kom. Inclusie betekent voor mij dat een werkgever/re-integratiecoach naast mij gaat staan, met mij kijkt naar mijn kwaliteiten en kritische vragen stelt over mijn belastbaarheid, zodat ik me kan ontwikkelen in werk dat bij me past en waar ik goed in ben. Op die manier voel ik mij goed en kan ik bijdragen aan deze samenleving.

Wat in al deze verhalen naar voren komt is dat mensen niet om uitzonderingen vragen, maar net als ieder ander mee willen doen, erbij willen zijn, gebruik willen maken van bestaande voorzieningen, een bijdrage willen leveren en gewoon erbij willen horen.

Fysieke obstakels, maar vooral gebrek aan kennis (en daarmee) inlevingsvermogen bij professionals en in dagelijks leven vormen daarin een drempel. Dat vraagt om een cultuurverandering, waarbij ervaringsdeskundigen als geen ander weten wat er nodig is.

Betrek ons erbij!

Nothing about us, without us

Op de volgende pagina vindt u het 16 punten plan van het College van de Rechten van de Mens. Hierin beschrijven zij hoe we van verdrag naar inclusie komen in 16 punten. Voor volwaardige deelname van mensen met een beperking aan de samenleving

Voor meer informatie verwijzen wij u naar www.gewoongelijk.nl en www.coalitievoorinclusie.nl

Op 14 juli 2016 trad het VN-verdrag handicap in Nederland in werking. Nu is het zaak snel de volgende stap te zetten: de implementatie van het verdrag. Mensenrechten zijn immers van en voor iedereen. Alle reden om dit thema gezamenlijk hoog op de agenda te zetten.

Als nationale toezichthouder heeft het College voor de Rechten van de Mens de taak om naleving van het verdrag te bevorderen. Het is de taak van het College om ervoor te zorgen dat de woorden op papier worden omgezet in acties. Het College is met een brede waaier aan mensen en organisaties in gesprek gegaan over de vraag hoe we er in Nederland voor kunnen zorgen dat mensen met een beperking volwaardig aan de samenleving kunnen deelnemen. Inclusie is het doel.

Het College vraagt de staatssecretaris van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het bureau dat de implementatie uitvoert om de '16 punten voor volwaardige deelname van mensen met een beperking aan de samenleving' op de agenda te plaatsen en op te volgen. Het College acht deze essentieel om recht te doen aan het verdrag.

Toegankelijkheid

Maak van de ratificatie van het VN-verdrag het beginpunt van een leerproces. Zorg voor bewustwording over toegankelijkheid in de fysieke en de digitale omgeving bij opdrachtgevers, ontwerpers, bouwers en controleurs. Ga daarbij uit van het principe van design for all.

Houd rekening met de breedte van het begrip 'toegankelijkheid'. Het gaat niet alleen om fysieke beperkingen maar ook om visuele, auditieve, verstandelijke en psychische beperkingen.

Werk

Zorg ervoor dat werk voor mensen met een beperking lonend, relevant en duurzaam is. Voer de Participatiewet zodanig uit dat er ruimte bestaat voor individuele benaderingen.

Maak het mogelijk en aantrekkelijk voor werkgevers om mensen met een beperking duurzaam aan te nemen: voor langere tijd en met de juiste benodigdheden. Zorg ervoor dat deze werkgevers:

- Verzekerd zijn tegen ziekte en uitval;
- Financieel worden ondersteund;
- Structurele ondersteuning ontvangen.

Maak gebruik van goede voorbeelden van werkgevers die erin slagen om mensen met een beperking binnen te halen en te behouden.

Onderwijs

Onderzoek wat er nodig is om van Passend Onderwijs, inclusief onderwijs te maken. Gebruik General Comment no.4 van het CRPD Comité bij het formuleren van beleid en regelgeving.

Neem concrete maatregelen om thuiszitters weer het onderwijssysteem in te krijgen.

Zorg dat de wens van het kind uitgangspunt is bij het te volgen onderwijs en de wijze waarop onderwijs wordt gevolgd. Als een leerling regulier onderwijs wil volgen, mag hij niet naar speciaal onderwijs worden doorverwezen.

Zorg in docentenopleidingen voor het reguliere onderwijs voor kennis over onderwijs aan leerlingen met beperkingen.

Zelfstandig wonen en deel uitmaken van de maatschappij

Bevorder zelfstandig wonen, ook voor mensen in een zorginstelling, zodat voldoende recht wordt gedaan aan de autonomie van personen met een beperking.

Stimuleer dat woningen worden gebouwd die geschikt zijn voor mensen met een beperking.

Zorg ervoor dat bij zelfstandig wonen tegemoet wordt gekomen aan de daadwerkelijke behoefte aan ondersteuning van mensen met een beperking.

Algemeen

Betrek mensen met een beperking op alle niveaus bij besluitvorming.

Geef mensen met een beperking voorlichting over mogelijkheden om misstanden aan de kaak te stellen en faciliteer klachtinstanties om hun werk adequaat te verrichten.

Verzamel gegevens over structuren, processen en uitkomsten van beleid die mensen met een beperking aangaan. Pas beleid en wetgeving waar nodig aan. Betrek ook hierbij de mensen om wie het gaat.

Betrek alle ministeries bij de implementatie van het VN-verdrag.